

I overensstemmelse med lovens formål præciseres det i loven, at en landbrugsejendom skal drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige, jordbrugsmæssige udnyttelsesmuligheder, til natur og miljø og til bevarelse af de landskabelige værdier.

Samtidig fastslås det direkte, at anvendelse til naturformål også betragtes som forsvarlig drift af landbrugsjorder. Dette skal ses i sammenhæng med forslag til en ny lov om drift af landbrugsjorder, der er fremsat samtidig med dette lovforslag. Det skal endvidere ses i sammenhæng med de udvidede muligheder for erhvervelse af landbrugsjord til naturformål, f.eks. for fonde, der har til formål at støtte almenyttige naturbeskyttelsesformål, jf. senere.

Det foreslås, at loven skal have til formål at

- sikre en forsvarlig og flersidig anvendelse af landbrugsejendomme under hensyn til jordbrugsproduktion, natur, miljø og landskabelige værdier,
- sikre en bæredygtig udvikling af jordbrugerhvervene og en forbedret konkurrenceevne i disse erhverv,
- tilgodese bosætning og udvikling i landområderne, og
- bevare selvejet som den overvejende besiddelses- og driftsform i jordbruget samt sikre det fornødne produktionsgrundlag for jordbrugerhvervene.

Som beskrevet nærmere nedenfor under afsnit 10 "Forholdet til EU-retten" nedsatte Fødevarerministeriet i oktober 2003 Arbejdsgruppen vedr. landbrugslovens bopælskrav og dets forhold til EU-retten. Anledningen var en dom afsagt af EF-domstolen d. 23. september 2003 i en sag, der var forelagt præjudicielt af en østrigsk domstol. Sagen vedrørte forholdet mellem EF-traktatens bestemmelser om de frie kapitalbevægelser og de østrigske regler om ejendomsretten til jordarealer.

Arbejdsgruppen skulle vurdere EF-domstolens dom, herunder foretage en nærmere analyse af de danske og de østrigske regler. Arbejdsgruppen skulle endvidere undersøge, hvilke hensyn der ligger bag de danske krav om bopælspligt og vurdere, om kravene fortsat vil kunne opretholdes. Arbejdsgruppen foretog sin vurdering på grundlag af det lovforslag, der var udsendt i høring den 28. oktober 2003.

Arbejdsgruppen, der bestod af repræsentanter fra Justitsministeriet, Kammeradvokaten og Fødevarerministeriet, har i sin rapport af 25. november 2003 under pkt. 4.2 anført følgende vedr. lovforslagets formål, erhvervsregler, strukturregler mv., som Fødevarerministeriet kan tilslutte sig:

"Lovforslagets erhvervsregler knytter sig til følgende underliggende formål, som til dels er overlappende, og som alle har betydning for de [...] nævnte regler om erhvervelse af landbrugsejendomme:

- a) At bevare selvejet (familiebruget) som den overvejende besiddelses- og driftsform og dermed som det bærende element i dansk landbrug og i landbrugsloven.
- b) At hindre jordspekulation og hermed sikre, at landmænd, der skal leve af at drive landbrug, bliver i stand til at erhverve de ejendomme, der skal tjene som deres produktionsgrundlag.
- c) At fremme en hensigtsmæssig ejendoms- og driftsstruktur, der samtidig kan modvirke store ejendoms-koncentrationer (forhindre fremtidige "godsdannelse") og dermed medvirke til at opretholde en fordeling af ejendomsretten.
- d) At sikre, at erhvervsreglerne fortsat kan udgøre et supplement til lovgivningen om erhvervelse af fast ejendom, der ikke er helårsboliger.

Et af virkemidlerne til at opnå disse formål er bopælskravet.

4.2.1. Bopælskravet

I dette afsnit foretages en vurdering af bopælskravet i relation til de ovenfor nævnte underliggende formål.

4.2.1.1. Bevare selvejet som den overvejende besiddelses- og driftsform

Selvejet, der [...] har sine rødder i landboreformerne i 1700-tallet, betragtes som det bærende princip i dansk landbrug og bygger bl.a. på en forståelse af, hvordan ansvaret for og tilknytningen til ejendommen bedst udmøntes til gavn for samfundet. Selvejprincippet er således historisk begrundet, men danner fortsat grundlag for landbrugerhvervet den dag i dag.

Kravet om, at en erhverver skal bo på én af de erhvervede landbrugsejendomme, hænger derfor tæt sammen med selvejetanken, da det at tage bopæl på ejendommen vil være en naturlig følge af de interesser, der bærer selvejet, og samtidig undgås fjerneje, hvor ejendommen ejes af personer, der er bosat udenfor lokalområdet. Det ligger i selvejetankegangen, at en ejer, der bor sammen med sin familie på en ejendom inden for bedriften vil være en umiddelbar garant for, at driften og vedligeholdelsen foregår på forsvarlig vis, og at ejeren alt andet lige vil have et større engagement i lokalsamfundet og have mere langsigtede interesser i ejendommen end en lejer/forpagter.

På den anden side ville ovennævnte krav og ønsker også kunne opfyldes af en forpagter, der kunne have en interesse for eller en forpligtelse til at vedligeholde ejendommen, hvilket f.eks. kunne skyldes forpagt-